

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยนับเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ที่มีการใช้ยานพาหนะประเภทรถจักรยานยนต์ ฯลฯ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้มีรายได้น้อย “รถจักรยานยนต์” จึงเป็นยานพาหนะที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมไทย ด้วยสาเหตุที่รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่มีราคาถูกกว่ายานพาหนะอื่น ๆ และจากลักษณะของรถจักรยานยนต์ที่เป็นยานพาหนะขนาดเล็ก จึงส่งผลให้มีความสะดวกในการเดินทาง อีกทั้งยังประหยัดเชื้อเพลิง จำนวนของรถจักรยานยนต์จึงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี จนทำให้ปริมาณของรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยนั้นมีจำนวนมากเป็นอันดับ 3 ของโลก¹ ในปี พ.ศ. 2539 นั้นมีปริมาณของรถจักรยานยนต์ทั่วประเทศเป็นจำนวนทั้งสิ้น 10,713,678 คัน เป็นจำนวนรถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร 1,527,834 คัน² ซึ่งภายในระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบันนั้น ปริมาณของรถจักรยานยนต์ทั่วประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปีประมาณ 1,000,000 คันต่อปี เป็นการเพิ่มขึ้นประมาณ 100,000 คันต่อปีในเขตกรุงเทพมหานคร³ และคาดว่าแนวโน้มของความต้องการใช้รถจักรยานยนต์ของประชาชนนั้นจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทย

¹วีรดี พาดิษฐ์พงษ์, ธวัชชัย วัฒนขจร, วีระ กสานติกุล, “ผลของกฎหมายสวมหมวกนิรภัยต่อการลดอัตราการตายในอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์,” คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

²กรมการขนส่งทางบก, (ฝ่ายสถิติการขนส่ง, กองวิชาการและวางแผน), “สถิติการขนส่ง,” 2539.

³กรมการขนส่งทางบก (ฝ่ายสถิติการขนส่ง, กองวิชาการและวางแผน), “สถิติจำนวนรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และล้อเลื่อนทั่วประเทศ พ.ศ. 2523-2541”

มีจำนวนมากก็คือ ปัญหาด้านการจราจร ซึ่งมีหลายลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ โน้ตลักษณะปัญหาของสภาพการจราจรที่ติดขัดในเขตเมือง หรือปัญหาการจราจรในบางพื้นที่หรือบางเส้นทางที่ไม่มีระบบขนส่งมวลชนให้บริการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า รถจักรยานยนต์ จึงกลายเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของประชาชนที่ต้องการเดินทางด้วยความสะดวกและรวดเร็วท่ามกลางสภาพปัญหาการจราจร ในเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ของประชาชนส่วนหนึ่งได้มีการพัฒนาการใช้รถโดยการนำเอารถจักรยานยนต์มาใช้เป็นรถรับจ้างสาธารณะในอีกรูปแบบ ซึ่งการเกิดขึ้นของรถจักรยานยนต์รับจ้างนั้น มูลเหตุเกิดจาก ปัญหาการจราจร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญ จึงส่งผลให้ประสบปัญหาการจราจรซึ่งมีความแออัด ในปัจจุบัน รถจักรยานยนต์รับจ้างได้มีการขยายขอบเขตไปสู่พื้นที่เขตปริมณฑลอีกด้วย และจากสภาพปัญหาการจราจรนี้เองได้ก่ออุปสรรคต่อการเดินทางและขนส่งของประชาชน โดยที่รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอ อีกทั้งระบบขนส่งมวลชนของรัฐก็ไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง ถึงแม้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และได้มีการพยายามแก้ไขปัญหาการจราจร แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า ปัญหาการจราจรในปัจจุบันไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด ในขณะที่กรุงเทพมหานครนั้นกลับมีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วโดยความแออัดของประชากรนั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่กรุงเทพมหานครหลายประการ แม้ว่า จะมีการพัฒนาการให้บริการแก่ประชาชนโดยใช้ระบบขนส่งมวลชน และมีโครงการสร้างถนนเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จากสภาพของถนนที่ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นรถโดยสารประจำทาง รถไฟ เรือ หรือรถรับจ้างต่างๆ ก็ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนซึ่งอาศัยในตรอกและซอยทุกแห่งในกรุงเทพมหานคร อีกทั้ง ระบบขนส่งมวลชนก็ยังไม่สมบูรณ์และไม่เป็นระบบ ดังนั้นการให้บริการของรถจักรยานยนต์รับจ้างจึงเกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน

สำหรับการแก้ไขปัญหาการจราจรของรัฐ เมื่อพิจารณาจากประสิทธิภาพของระบบขนส่งมวลชนนั้น ปรากฏว่า รัฐไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ เมื่อบุคคลเหล่านี้ประสบปัญหาในการขาดความสะดวกในการเดินทาง จึงได้มีการนำเอารถจักรยานยนต์มาประกอบการเป็น **รถรับจ้าง** แต่ปรากฏว่า การประกอบการรถจักรยานยนต์รับจ้างนี้ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมโดยขบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และพบว่า ในปัจจุบันรถจักรยานยนต์รับจ้างนั้นถูกควบคุมโดย

กฎหมายที่ไม่ได้มีจุดประสงค์โดยตรงต่อการควบคุมรถจักรยานยนต์รับจ้าง ซึ่งในส่วนของระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับการควบคุมรถจักรยานยนต์รับจ้างในปัจจุบันได้ถูกกำหนดกันขึ้นมาเอง โดยความจำเป็นของสังคม และมีการอนุญาตให้จัดตั้งกลุ่มรถจักรยานยนต์รับจ้างขึ้นมาอย่างไม่เป็นทางการ ส่วนการควบคุมดูแล เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงแต่ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่ยังไม่สามารถควบคุมรถจักรยานยนต์รับจ้างได้อย่างแท้จริง เนื่องจากกฎหมายที่ใช้ควบคุม รถรับจ้าง ที่มีบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ได้มีการควบคุมถึงเรื่อง **รถจักรยานยนต์รับจ้าง**

สมมติฐานของการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรถจักรยานยนต์นับล้านคัน ในเวลาต่อมาได้มีการพัฒนาการใช้รถจักรยานยนต์มาเป็น **รถรับจ้าง** ให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร แต่ปรากฏว่า ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมรถรับจ้างสาธารณะ ไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับรถจักรยานยนต์รับจ้างได้ และจากการที่รถจักรยานยนต์รับจ้างมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีการประกอบอาชีพที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนในขณะขับขี่หรือโดยสารนั้น จึงต้องศึกษาว่า ควรที่จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อควบคุมรถจักรยานยนต์รับจ้างหรือไม่ เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการให้บริการและการใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้าง
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์รับจ้าง ทั้งด้านทางกฎหมายและทางสังคม
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการควบคุมกำกับรถจักรยานยนต์รับจ้างของพนักงานเจ้าหน้าที่
4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าที่เหมาะสมกับรถจักรยานยนต์รับจ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และวางมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมรถจักรยานยนต์รับจ้างในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

1. ศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารในห้องสมุด และจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน
3. ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ในส่วนของผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้าง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดที่มีความเกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์รับจ้าง
5. เสนอผลงานวิจัยพร้อมกับแนวทางแก้ไขปัญหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้าง
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการควบคุมกำกับรถจักรยานยนต์รับจ้างของพนักงานเจ้าหน้าที่
3. ทำให้สามารถกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการควบคุมรถจักรยานยนต์รับจ้าง
4. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นประโยชน์แก่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งผู้ที่สนใจที่จะศึกษาถึงกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์รับจ้าง